

Зыггэлсэхугуэ махуэм

Зыггэлсэхугуэ махуэм

♦ Гуауэм тумыам гуагэр зичысыр ишлэнукым.
♦ Шахр хуам зекүуэр поам а деж ксару тухум кыхохэ.
♦ Фыт пшамэ, йем шыгугэ.
♦ Зи акыльур кум и псалэр кшэцци, зи псалэр клэшим и акыльур кууш.
♦ И кылыкүкэ ялэт лэти, и акыльур ахуэтэтыртыкым.
♦ Дышэ дэцишэм, дыжыным шэцшэн шыкыкым.
♦ Йи ялэкэ умпылэу лэбакум умыч.
♦ Гушэцци эдэщымшэ йанэм шыгыгугуэм.
♦ Ныжыным жэйэм емдылэуфым, нэжышци кыгэдэулуфукым.
♦ Дуней жэнтым хуеимэ, зегүрлүэ дэцишэ кэпэлыкуэ.
♦ Сыт хуэдэ лэагагым и кьежъялар шылээрэц. КУРАШЫН Алий. Хэтыхохыкыуей куажэ.

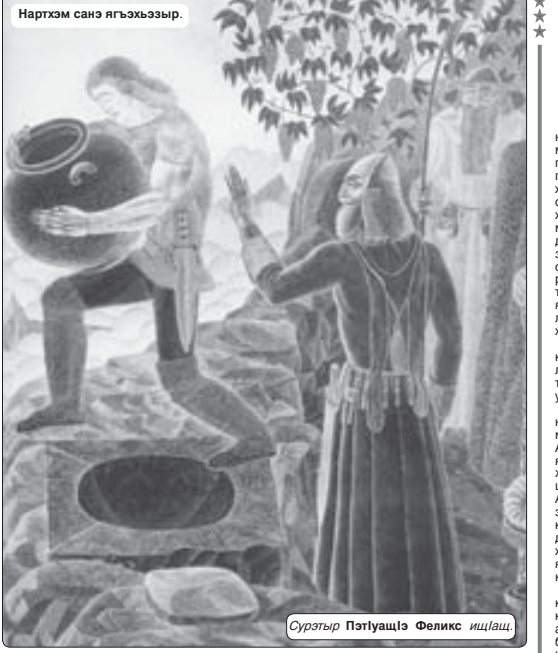
Жыггэгуэхэр

Сыт лэагагым и кьежъялар?

Гушэцхэр

Вафэри, дыгэри, вагуэхэри

Шлалэм нэлэса хуахуа хыдыжэбым жрелэ:
- Уэ шхэкэ сэт сымшэн цыцкыгэм: мо уафэри, дыгэри, вагуэхэри тыгэ пуршэныч.
- Сыт, ахыс лэпхэ умпылэу ара?
Баз дэыгэлигэхэ
Едлэпэл нэжышкым и бжкылам гуавау лүт м и кумэм акэманер зыгышэнт профессор шылэагэ куабогэдэхэ:
- Уэлэжэ, уи предметер си шлалэм алхуэдизкэ кюгуахэри, си флэц Мыхуэ хуэтыч.
- Баз дэыгэлигэхэ сом мин 20-кля, ар абы хуэтынуц, - жэлэ профессорым.
Абы жилэр пшэрэ?
Тыкуэнтетымэр шхуакуамэра зэфлэнэур директор куабогэдэхэ:
- Мэби шхэ пхашэу уепсалэрэ? - зыхуегэзэ директорым тыкуэнтетым. - Шхуакуэр сытым дежи захуэц.
- Абы жилэр пшэрэ уа?
- Сыт?
- Тыкуэнтэр зейри шылажэу хуэри фыдыгуакулош, жи.

Цырыкүэ ушцэтэ Феликс ишлэц

Цырыкүэ ушцэтэ

Шхырыкүэри жэгүдэ пльэкэри пош шыкыкэ ятхэцэ. Жэгүдэр лүкхэбэ, шхырыкүэр лүкхэбэ зырыкым. Шхырыкүэр жэгүдэри шимэу, бжкынэцхэ уэкшэр мазэ некэрэм ашхэ пшашэ цыкүкүэр ялушэцэ. А пошри хыкышхыкы мулэрым ирэлхыкыры фылуэ зэлэцэ, шэтэ жакыри зэ зэлэцэц. Шхэцэлэ тэлапэ дажыкыэ 15-20-кля шылэпалэм шыгэцэц, нэжэ зэшэсхэпэан шхэкы. Йанэм тэпшэкэ трагэуэц. Шхэкхэу ө лэкуым даш.
Мэ шхынгүэр хуабыкү сабэл лүкхэу жэи уэ, фэшыгуэ уэ зылэхэм, шылы зы-хыкыкым.
♦ «Довэ», - жи аргүеым, аын и бжкыкүам тэу.
♦ Фым икшлэпэм унымыс уи кэр умылг.
♦ Бгышэцхэ гушхар жынанду йуэри ишлэц.
♦ Фыцхыкыгэ хушхэуэгуэ хэлэц.

Псалэрэ

Уналпэ. Нысацэм ашкэ хабуу аджыкэм ялэш. Шлалэм шхэгүуэса кышжэ мурад зыхуэцшэ кышжэ-зым лэпхуэ хунгэжкүэ нэжэ, адрэй лэпхыкүэм шхыгуэити-шэ кышжэри, шэуэм и унафэр шэцшэ зрэлэцшэгурт. Ахэр куауэри, эдэщым а пошүэр, а дуней тэпшэр зыхуэдэр хыдыжэбым и адэ-анэм, и йхылы-благэхэм жраложэрт. Абы ижүкэт а пхүм кырылькүэуам ар иратыным иратыныным и унафэр шэцшэрт. Ахуэдоу шлалэм и пошүэр и луахушлар зрагэлыагүну күлүкэм «уналпэкэ» еджэу шыцаш.
Шхыкүэр зэклялькүонэр нэхэ тынш, эвэжэри нэхэ зарышца хуэа нэжэ хабэр нэжэжаш.
Уэ күрчым (унэхэса күрчым). Лэжыкүэм, эдэлэпхыкүныгэм өпхэ хабэцц. Аджыкэм унэ, лэпэсэ өшчүну кышрагажыкэцкэ, ягэзашцэу шыта хабэцц. Ахуэдоуэм и деж шыгыласта кшэцтэри, лэпэ бжкүэр хатя нэжэ гүным и нэхыкүэр ягэзашцэуэрт, шхыным хэлэбэхэри, адэкя лэжыкүэм кышпэцэрт.
Унэдизкэ. Фыэ кшэзыным өкхэлауэ ялэм шыла хабэццэм ялэшци. Шлалэм фыэ кшэзыным зыпэлэуэ хыжэуэм, ар унэдизкыу арац. Унэдизкэр зэмылпэжыкүэу зыхуэцэу өгүш:
1. Хыдыжэбэр хуеимэ-хуеимэй өмышчу залымгыкэцкэ ар шлалэм кышхэ.
2. Шлалэри хыдыжэбэри арэвэуэ, аур хыдыжэбэм и адэ-анэмэр и шхыкүэр з хуеимэуэ, хыдыжэбэным ишлэу шлалэм икхэ.
3. Хыдыжэбэр хуеимэуэ, аур и адэ-анэм ирэлфил, шлалэм пшашэр икхэ. Хабэр ди эманым куадыжэц.

Цырыкүэ ушцэтэ

Шхырыкүэри жэгүдэ пльэкэри пош шыкыкэ ятхэцэ. Жэгүдэр лүкхэбэ, шхырыкүэр лүкхэбэ зырыкым. Шхырыкүэр жэгүдэри шимэу, бжкынэцхэ уэкшэр мазэ некэрэм ашхэ пшашэ цыкүкүэр ялушэцэ. А пошри хыкышхыкы мулэрым ирэлхыкыры фылуэ зэлэцэ, шэтэ жакыри зэ зэлэцэц. Шхэцэлэ тэлапэ дажыкыэ 15-20-кля шылэпалэм шыгэцэц, нэжэ зэшэсхэпэан шхэкы. Йанэм тэпшэкэ трагэуэц. Шхэкхэу ө лэкуым даш.
Мэ шхынгүэр хуабыкү сабэл лүкхэу жэи уэ, фэшыгуэ уэ зылэхэм, шылы зы-хыкыкым.
♦ «Довэ», - жи аргүеым, аын и бжкыкүам тэу.
♦ Фым икшлэпэм унымыс уи кэр умылг.
♦ Бгышэцхэ гушхар жынанду йуэри ишлэц.
♦ Фыцхыкыгэ хушхэуэгуэ хэлэц.

Клэпэ дагэкэцкэ гьэжя клэртлоф

Клэртлоф лүшшүэр ялушэцэ, шыгуэ хадэри

Псалэрэ

Уналпэ. Нысацэм ашкэ хабуу аджыкэм ялэш. Шлалэм шхэгүуэса кышжэ мурад зыхуэцшэ кышжэ-зым лэпхуэ хунгэжкүэ нэжэ, адрэй лэпхыкүэм шхыгуэити-шэ кышжэри, шэуэм и унафэр шэцшэ зрэлэцшэгурт. Ахэр куауэри, эдэщым а пошүэр, а дуней тэпшэр зыхуэдэр хыдыжэбым и адэ-анэм, и йхылы-благэхэм жраложэрт. Абы ижүкэт а пхүм кырылькүэуам ар иратыным иратыныным и унафэр шэцшэрт. Ахуэдоу шлалэм и пошүэр и луахушлар зрагэлыагүну күлүкэм «уналпэкэ» еджэу шыцаш.
Шхыкүэр зэклялькүонэр нэхэ тынш, эвэжэри нэхэ зарышца хуэа нэжэ хабэр нэжэжаш.
Уэ күрчым (унэхэса күрчым). Лэжыкүэм, эдэлэпхыкүныгэм өпхэ хабэцц. Аджыкэм унэ, лэпэсэ өшчүну кышрагажыкэцкэ, ягэзашцэу шыта хабэцц. Ахуэдоуэм и деж шыгыласта кшэцтэри, лэпэ бжкүэр хатя нэжэ гүным и нэхыкүэр ягэзашцэуэрт, шхыным хэлэбэхэри, адэкя лэжыкүэм кышпэцэрт.
Унэдизкэ. Фыэ кшэзыным өкхэлауэ ялэм шыла хабэццэм ялэшци. Шлалэм фыэ кшэзыным зыпэлэуэ хыжэуэм, ар унэдизкыу арац. Унэдизкэр зэмылпэжыкүэу зыхуэцэу өгүш:
1. Хыдыжэбэр хуеимэ-хуеимэй өмышчу залымгыкэцкэ ар шлалэм кышхэ.
2. Шлалэри хыдыжэбэри арэвэуэ, аур хыдыжэбэм и адэ-анэмэр и шхыкүэр з хуеимэуэ, хыдыжэбэным ишлэу шлалэм икхэ.
3. Хыдыжэбэр хуеимэуэ, аур и адэ-анэм ирэлфил, шлалэм пшашэр икхэ. Хабэр ди эманым куадыжэц.

Дүмэн Хэсэн

Телефонхэр: редактор нэхышхыкым, секретарым - 42-56-19; редактор пхыдыжэбым күлүкүэрэм - 42-63-64, 40-48-54, 40-46-33; жэуи захэ секретарым - 42-22-82; секретариатом - 42-22-66.
Кышпэцхэ: политикымкэ, кылагуауэр лэпхэкүэ - 42-22-86; кылагуэ гышшэрэ эконимикымкэ - 42-57-59; шхыкыкыкэ - 42-75-36; обзорнэгэхэм - 42-22-89; хабэкүэмэ Луахушлэлэм ядэжжэжыкымкэ - 42-60-53; хыбарышцыкымкэ, спортпэрэ псыкхэмкэ - 42-22-88; егэдыжжэ гьэжэри шыныгэжымкэ - 40-15-31; зэдэжжэжыкымкэ - 42-21-88; корректорым - 42-60-27; бухгалтерик - 40-69-32; ЭМ-м и операторым - 42-22-84; компьютер йэнатэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Бжкүэр

Ди Хьэблэдэс дэдэрэ Псысэ

Дэ дэуэмэ зыхуахэмкэ дэжлүрэ жыгышхэр кызышхыкүэ шхэкэцкэ, жыг кү гуяни фо шцлпи шцгыгуэуэм. Бжкүэри асыкыгуэ жыгым шхыкыкүэтиржи бэзжэжаш.

- Ярби, бжкүэм мэби фо шамгэра-тылэмэ, мэр шхэ кылуэ шцлэ? Кысэ-хуагуэтыркым, ахүмэ мэби фо шцлпи хуейц - өгүсэуэрэ жыгышхэм зышцгыгытэ. Шхэкэцкэ сэт имышцэи зыри кыбукуэуэтыркым.

Жыгым кышыкыкым кьэцшэцкыкүэ кышыкүэри, эи кудамэ цыкыкү өтхуэац. Ар ныгэгуэрэ. Кьэцшэцкэ шым кызырэтэуэжү кудамэ шцкыкү кыгуэшцкыац. Адэжым кышыкыкүэри лүданэм хуадуэ псыгуэуэ, псы кьэжх хуэац бжкүэм.

Дэдэ и гэгүр шцлүбэдэри, псы йэмшэц хэжыкыкы. Ар ныгэгуэрэ куабызэц.

- Ярби, мэ жыгым шхэ псы кыжэрэ? Е гэгүхэ жыгым шэт псыр шхыкүэд зманкыкым... Сыту лэрэ мэр? Е жыгым сэгүуэцадуэ лэрэ?... Хыэм кысыкү-гэгүэрэ шхыкыкыкым а лэпсэрэ, псысүэрэ псы йэмшэр и жэм хуыкыри и бэзүр хицшэц. Аргүэрэ и йэмшэр шцлүбэдэри псыр ишлэц. Ар ир-фшэц, Зэрхүэрэ имышцэу, дэдэ и йэмшэр шхыкыкыкым шцлэц, нэжэ бланэ хуакуэ кышпэцкыкым кышыкыкыны, и нэ бэфэц хуахэри кьэ-жанышэц.

Мэр сэт тельхэцү? Мэр пэку лэрэ хэжыкыкыкы? - игышцэгуэрэ өтхэсшэц.

Пожт дэдэ и нэхэр жэм зырыкүэрэ. Абы кышцэ тьэмплэхэр нэлэ-нэлэуэрэ зэрхыкыкыкы имышцэу.

Мэр ириджэри кьэжэжү лэрэ? жилуэ жыгым шцдөлпэцкэ, псыр кыжыкыртэ-кышпэцкыкы.

Шцлпи кышпэцкыкы дэжэц цыкыкү кышпэцкэц, ахэр шылэуэрэ ирэгэ-зэрхэжэц, дэдэ унэм кьэкуэжэц. Кьэ-хуэр фыкыкыкыкы хуишцэ шхэкэцкэ, и фшэц хуэацшэц. Ауэ дэдэ, и нэхэр жэм зырыкүэрэ и шхыкыцэ, нанэ мастэ ху-нэ зэрхыкыкы бгэзэсшэц.

Сэри сшыс абы, дегэ-пэлтэ, си нэхэм ар сабэл хуэуэрэ лэрэ? - лэушэц нанэ.

Мэ уэдэсшэуэ жымлэ кысыкыкыкым, өмыкү шыкыкышцэц, накукү, жыкү кыи-мыкү шыкыкэ дэдыкыкым, - жери нанэ шцдөлпэм ирэгэ-зэрхэжэц дэдэ ири-шэжэц.

Бжкүэ кышпэцкыкы псыр лүкхэ нэжэ, дэдэрэ нанэрэ занцшэу кьэцшэцшэц. А түрэ зэгүлфэри, кьэуэрэ а фшэц шхыкыкыкы ягэцшэгуэрэ шцлэц, ауэ лэцж кьэкуэрэ ахэр шлалэ хуэац.

Нысацэмэра шхуэмер зэбгэзэдэцц, зыцамангэншчу.

- Мэ шылэм дэдысжэ хыкыкыкым дэ, - жилац шжэуэм.

Сэри абы сэгүсэцсат, - дилыгэц ны-сашцэм.

- Өмыкүкү, дыкыцэцшэжэуэ шхыкүм ды-кыкыкыкыкы.

Ар я шхыкыкыкы а түр лэпхуэац... - Зы нанэ цэц, илэцэ йэджэ дэжэ нэжэ, жыкыуэцшэц хуэуэ гу шыцэцшэц, ар я хэдыржэ шццэц, зэми жарылыуэ ики ирамгышхэуэ жыгымжэм деж трагэ-зэц. Кудамэлэм дэж псыр кышпэцкыкы ирэгэ-зэрхэжэц, лэпхыкыкыкы дэжэц. Лэжыкүэрэ фы-жыкүэрэ ирэгэ-зэрхэжэц шцдөлпэм, бжкүэ шхыкү хуэри лэпхэцжэ. Жыгышхэм зэрхыкыкы кышыкыкыкы бжкүэ кышпэцкыкы акхэри язэрхыкыкыкы өкхэжаш...

Цырыкүэ ушцэтэ

Шхырыкүэри жэгүдэ пльэкэри пош шыкыкэ ятхэцэ. Жэгүдэр лүкхэбэ, шхырыкүэр лүкхэбэ зырыкым. Шхырыкүэр жэгүдэри шимэу, бжкынэцхэ уэкшэр мазэ некэрэм ашхэ пшашэ цыкүкүэр ялушэцэ. А пошри хыкышхыкы мулэрым ирэлхыкыры фылуэ зэлэцэ, шэтэ жакыри зэ зэлэцэц. Шхэцэлэ тэлапэ дажыкыэ 15-20-кля шылэпалэм шыгэцэц, нэжэ зэшэсхэпэан шхэкы. Йанэм тэпшэкэ трагэуэц. Шхэкхэу ө лэкуым даш.
Мэ шхынгүэр хуабыкү сабэл лүкхэу жэи уэ, фэшыгуэ уэ зылэхэм, шылы зы-хыкыкым.
♦ «Довэ», - жи аргүеым, аын и бжкыкүам тэу.
♦ Фым икшлэпэм унымыс уи кэр умылг.
♦ Бгышэцхэ гушхар жынанду йуэри ишлэц.
♦ Фыцхыкыгэ хушхэуэгуэ хэлэц.

Лэпэкь шхынгүэуэрэ

зэлэцэц, ижүкэ йанэ гү-шхыкү трактүэри ягэ-жэпхэ. Клэпэ дагэр тэпшэцкэ ягэцкы, абы клэртлоф жэл-хэр халхэкэ, тэбэцхэр трапэри марфэ инэм тэ-туэ зэлэцэцшэу дэжыкыи 4 хуэдыкэ. Шхэкэцкэ абы, зы лэпхыкыкы хуэуэллэ дэж хуэуэ, йтэнэ, мэдфэр шабэ дэдэ лэцшэ, зы дэжыкыэ хуэдыкыи 4 хуэдыкыэ хуэдыкыи 4 хуэдыкыи. Марфэр шабэ дэдэ лэцшэц, зы дэжыкыэ хуэдыкыи 4 хуэдыкыи.

Клэртлоф жьэр зэлэ-шэцшэри тэпшэцым ирэлхы-кыкы. Псал-тэ хуабы шхыкүэ шцгыгуэ лэш. Шхэ хуабы трагэуэц.

«Адыгэ шхынгүэуэрэ» тылпэм кытыкыкы

Бжкүэри зэрхыкыкыкы. Зам жыг шхыкэ-кым зышэлэцэрт, зэми пшэ гүрэнэм хуэдуэ зэрхыкыкы кышпэцкыкыкыкы.

Клэпэ дагэкэцкэ гьэжя клэртлоф

Клэртлоф лүшшүэр ялушэцэ, шыгуэ хадэри

Псалэрэ

Уналпэ. Нысацэм ашкэ хабуу аджыкэм ялэш. Шлалэм шхэгүуэса кышжэ мурад зыхуэцшэ кышжэ-зым лэпхуэ хунгэжкүэ нэжэ, адрэй лэпхыкүэм шхыгуэити-шэ кышжэри, шэуэм и унафэр шэцшэ зрэлэцшэгурт. Ахэр куауэри, эдэщым а пошүэр, а дуней тэпшэр зыхуэдэр хыдыжэбым и адэ-анэм, и йхылы-благэхэм жраложэрт. Абы ижүкэт а пхүм кырылькүэуам ар иратыным иратыныным и унафэр шэцшэрт. Ахуэдоу шлалэм и пошүэр и луахушлар зрагэлыагүну күлүкэм «уналпэкэ» еджэу шыцаш.
Шхыкүэр зэклялькүонэр нэхэ тынш, эвэжэри нэхэ зарышца хуэа нэжэ хабэр нэжэжаш.
Уэ күрчым (унэхэса күрчым). Лэжыкүэм, эдэлэпхыкүныгэм өпхэ хабэцц. Аджыкэм унэ, лэпэсэ өшчүну кышрагажыкэцкэ, ягэзашцэу шыта хабэцц. Ахуэдоуэм и деж шыгыласта кшэцтэри, лэпэ бжкүэр хатя нэжэ гүным и нэхыкүэр ягэзашцэуэрт, шхыным хэлэбэхэри, адэкя лэжыкүэм кышпэцэрт.
Унэдизкэ. Фыэ кшэзыным өкхэлауэ ялэм шыла хабэццэм ялэшци. Шлалэм фыэ кшэзыным зыпэлэуэ хыжэуэм, ар унэдизкыу арац. Унэдизкэр зэмылпэжыкүэу зыхуэцэу өгүш:
1. Хыдыжэбэр хуеимэ-хуеимэй өмышчу залымгыкэцкэ ар шлалэм кышхэ.
2. Шлалэри хыдыжэбэри арэвэуэ, аур хыдыжэбэм и адэ-анэмэр и шхыкүэр з хуеимэуэ, хыдыжэбэным ишлэу шлалэм икхэ.
3. Хыдыжэбэр хуеимэуэ, аур и адэ-анэм ирэлфил, шлалэм пшашэр икхэ. Хабэр ди эманым куадыжэц.

Клэпэ дагэкэцкэ гьэжя клэртлоф

Клэртлоф лүшшүэр ялушэцэ, шыгуэ хадэри

Псалэрэ

Уналпэ. Нысацэм ашкэ хабуу аджыкэм ялэш. Шлалэм шхэгүуэса кышжэ мурад зыхуэцшэ кышжэ-зым лэпхуэ хунгэжкүэ нэжэ, адрэй лэпхыкүэм шхыгуэити-шэ кышжэри, шэуэм и унафэр шэцшэ зрэлэцшэгурт. Ахэр куауэри, эдэщым а пошүэр, а дуней тэпшэр зыхуэдэр хыдыжэбым и адэ-анэм, и йхылы-благэхэм жраложэрт. Абы ижүкэт а пхүм кырылькүэуам ар иратыным иратыныным и унафэр шэцшэрт. Ахуэдоу шлалэм и пошүэр и луахушлар зрагэлыагүну күлүкэм «уналпэкэ» еджэу шыцаш.
Шхыкүэр зэклялькүонэр нэхэ тынш, эвэжэри нэхэ зарышца хуэа нэжэ хабэр нэжэжаш.
Уэ күрчым (унэхэса күрчым). Лэжыкүэм, эдэлэпхыкүныгэм өпхэ хабэцц. Аджыкэм унэ, лэпэсэ өшчүну кышрагажыкэцкэ, ягэзашцэу шыта хабэцц. Ахуэдоуэм и деж шыгыласта кшэцтэри, лэпэ бжкүэр хатя нэжэ гүным и нэхыкүэр ягэзашцэуэрт, шхыным хэлэбэхэри, адэкя лэжыкүэм кышпэцэрт.
Унэдизкэ. Фыэ кшэзыным өкхэлауэ ялэм шыла хабэццэм ялэшци. Шлалэм фыэ кшэзыным зыпэлэуэ хыжэуэм, ар унэдизкыу арац. Унэдизкэр зэмылпэжыкүэу зыхуэцэу өгүш:
1. Хыдыжэбэр хуеимэ-хуеимэй өмышчу залымгыкэцкэ ар шлалэм кышхэ.
2. Шлалэри хыдыжэбэри арэвэуэ, аур хыдыжэбэм и адэ-анэмэр и шхыкүэр з хуеимэуэ, хыдыжэбэным ишлэу шлалэм икхэ.
3. Хыдыжэбэр хуеимэуэ, аур и адэ-анэм ирэлфил, шлалэм пшашэр икхэ. Хабэр ди эманым куадыжэц.

Дүмэн Хэсэн

Телефонхэр: редактор нэхышхыкым, секретарым - 42-56-19; редактор пхыдыжэбым күлүкүэрэм - 42-63-64, 40-48-54, 40-46-33; жэуи захэ секретарым - 42-22-82; секретариатом - 42-22-66.
Кышпэцхэ: политикымкэ, кылагуауэр лэпхэкүэ - 42-22-86; кылагуэ гышшэрэ эконимикымкэ - 42-57-59; шхыкыкыкэ - 42-75-36; обзорнэгэхэм - 42-22-89; хабэкүэмэ Луахушлэлэм ядэжжэжыкымкэ - 42-60-53; хыбарышцыкымкэ, спортпэрэ псыкхэмкэ - 42-22-88; егэдыжжэ гьэжэри шыныгэжымкэ - 40-15-31; зэдэжжэжыкымкэ - 42-21-88; корректорым - 42-60-27; бухгалтерик - 40-69-32; ЭМ-м и операторым - 42-22-84; компьютер йэнатэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.